

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
/Калинич І.В./
« 29 » червня 2021 року

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ТА ГЕОГРАФІЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
За предметною спеціальністю	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова компонента
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Назва курсу	Економіка та географія природокористування
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Фекета Ірина Юріївна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної та раціонального природокористування
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	iryna.feketa@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/mod/folder/view.php?id=16852
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	4 кредити ЄКТС / загальна кількість годин 120
Обсяг курсу	Аудиторних годин -60, лекцій - 36, практичних - 24, СРС – 60
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	Навчальна курс «Економіка та географія природокористування» є вибірковою компонентою дисципліною для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). Навчальна дисципліна «Економіка та географія природокористування» формує у студентів знань про економічні механізми природокористування; еколого-економічне мислення.
Ключові слова	Природокористування, ресурсозбереження, екологічне оподаткування, екологічні збитки, географія природокористування, сталий розвиток.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка та географія природокористування» є формування у майбутніх учителів знань про об'єкт, предмет та завдання економіки та географії природокористування; знань про основні засади природокористування, економічної оцінки природних ресурсів. Допомогти студентам оволодіти базовими еколого-економічними знаннями для формування еколого-економічного світогляду, вміти правильно і всебічно оцінювати вплив діяльності людини на стан навколишнього середовища. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: Загальних компетентностей: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

	ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Фахових компетентностей: ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів. ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання). ФК 5. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності. ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури. ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства. ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному). ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України. ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах. ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону. ПК 7. Здатність реалізовувати краснорічний підхід на уроках географії.
Пререквізити курсу	Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Економіка та географія природокористування» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми Географія: ОК 1.10 Основи екології і екологія людини ОК 2.1 Загальне землезнавство ОК 2.2 Геологія загальна та історична ОК 2.3 Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів ОК 2.4 Метеорологія та кліматологія ОК 2.5 Загальна гідрологія ОК 2.6 Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену ОК 2.7 Біогеографія

Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: - основні механізми еколого-економічного, раціонального використання природних ресурсів; - основні терміни та поняття, що стосуються економіки природокористування - еколого-правові аспекти охорони навколишнього природного середовища, раціонального природокористування в Україні і її регіонах для забезпечення сталого розвитку - механізми регулювання природокористування та можливості використання міжнародного досвіду щодо охорони довкілля. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти: - сформулювати у майбутніх учителів знань про об'єкт, предмет та завдання економіки та географії природокористування - методики викладання економіки та географії природокористування як науки, її зв'язки з іншими науками; - навчити продуктивним методам та прийомам ознайомлення учнів із природою та раціональним використанням природних ресурсів - навчити міжнародні аспекти природокористування на засадах сталого розвитку людства
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні (семінарські) заняття.. доповіді за темою занять, реферати, презентації, есе модульні контрольні роботи; залік
Необхідне обладнання	Ілюстрації, схеми, таблиці тощо, відповідно до теми заняття, географічні карти, персональні комп'ютери
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: Виконання практичних робіт, відповіді на практичних (семінарських) заняттях - більш глибокий розгляд висвітлених на лекції питань, підготовка доповідей за темою занять, реферат, презентація, модульні контрольні роботи; іспит. Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних положень навчальної дисципліни за результатами прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань передбачених для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; узагальнення вивченого матеріалу перед модульним контролем, іспитом. Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, інструктаж), практичні (практична робота, семінарське заняття), наочні (спостереження, ілюстрації, демонстрації). Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання Контроль знань з курсу " Економіка та географія природокористування " викладач здійснює за кредитно-модульною системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою Форми контролю: відвідування лекцій, семінарів, реферат, - Форми поточного контролю: усне опитування на практичних (семінарських) заняттях, перевірка практичних завдань, виконання самостійної роботи (реферат, презентація), - Форма модульного контролю: модульний (письмова робота);

- Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

-

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	50	100
5	5	5	5	5	5	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Мо
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість
Практичні заняття	2	15	2
семінарські заняття	3	15	4
Презентація	1	10	1
Реферат	1	10	
Модульна контрольна робота	1	50	1
Разом		100	

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі і складається із теоретичних питань та практичного завдання. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

а) 50 балів - правильне виконання всіх завдань. Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

б) 49- 40 балів ставиться за виконання 89-74 % усіх завдань. Студент, повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу.

в) 39 - 30 балів - якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань; коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. Студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

г) 20 балів - якщо завдань виконано менше від 50 %. Студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінок
90 – 100	A	відмінно	Виставляється у випадку, коли студент повному обсязі володіє програмним курсу, вільно орієнтується в знанні природокористування, виявляє і аспект природокористування. Дає виклад фактів і закономірностей по розв'язання проблем охорони та ра використання ресурсів.
82-89	B	добре	Відрізняється від оцінки “відмінно” студент допускає окремі похибки і не впливають на загальну лінію матеріалу і які свідчать про глибину с теоретичних даних.
74-81	C		Користується науковою те аргументує свої твердження і висно матеріалом, але не висвітлює власні розкриває бачення природокористування.
64-73	D	задовільно	Знає основні теоретичні положення, в компонентні та комплексні хар відповідає на більшу частину запитан виконав практичні завдання, опрацюо тем самостійного вивчення.
60-63	E		Лише відтворює матеріал, але не причинно-наслідкових зв'язків, основних засади економіки та природокористування, дає не чіткі понять і термінів, лише частко номенклатурою
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не володіє спеціальною те не розуміє загальних теоретичних і питань науки, лише частков номенклатурою
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	Не виконані вимоги для оцінки “FX”

			повторним вивченням дисципліни	
Підсумковий контроль, форма	Залік в усній формі.			
Зміст курсу	Змістовий модуль 1. Економіка природокористування: основні поняття. Тема 1. Вступ. Економіка природокористування як наука та навчальна дисципліна. Тема 2. Природні ресурси як основний об'єкт природокористування. Природні ресурси та їх місце у виробництві. Тема 3. Виміри, оцінки та критерії природокористування. Економічні показники природокористування. Тема 4. Поняття кадастру. Основні види кадастру. Кадастри природних ресурсів. Тема 5. Поняття екологічних експертиз. Види екологічних експертиз. Тема 6. Еколого-економічне районування.. Наукові основи еколого-економічного районування. Змістовний модуль 2. Географія природокористування регіонів світу та України. Тема 7. Географія природокористування країн Європи. Тема 8. Географія природокористування країн Азії. Тема 9. Географія природокористування країн Африки. Тема 10. Географія природокористування країн Північної Америки. Тема 11. Географія природокористування країн Південної Америки. Тема 12. Географія природокористування країн Австралії та Океанії. Тема 13. Історія розвитку природокористування в Україні. Тема 14. Географія природокористування регіонів України. Основні промислові зони. Проблеми регіонів. Тема 15. Проблеми природокористування та охорона навколишнього середовища України. Тема 16. Проблеми водокористування України. Тема 17. Міжнародні аспекти вирішення екологічних проблем. Тема 18. Світове співробітництво в галузі екології. Діяльність ООН щодо поліпшення екологічної ситуації в світі.			
Література для вивчення дисципліни	1. Маменко О. М., Портяник С. В. Економіка природокористування: підручник / О.М. Маменко, С.В. Портяник; Харківська держ. зоовет. академія. - Харків, 2017. - 286 с. 2. Царенко О.М., Несветов О.О., Кабацький М.О. Основи екології та економіка природокористування. Курс лекцій. Практикум: Навчальний посібник. – 2-ге вид., стер. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004. – 400с. 3. Макарова Н.С., Гармідер Л.Д., Михальчук Л.В. Економіка природокористування: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 322 с. 4. Білявський Г.О., Бутченко Л.І. Основи екології: теорія та практикум. Навч. по-сіб. – К.: Лібра, 2004. – 368с.			
Інформаційні ресурси	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=863 https://e-learn.uzhnu.edu.ua/mod/forum/view.php?id=3027 http://www.nbu.gov.ua/			
Питання для підсумкового	1. Економіка природокористування, як наука. Зв'язок з іншими науками. 2. Мета і основні завдання курсу «Економіка природокористування».			

контролю	3. Об'єкт та предмет дослідження курсу. 4. Основні етапи історії розвитку природокористування. 5. Наукові основи природокористування. Раціональне природокористування. 6. Природні ресурси. Як основний об'єкт природокористування. 7. Природні ресурси та їх місце у виробництві. 8. Класифікація природних ресурсів. 9. Особливості раціонального природокористування. 10. Особливості нераціонального природокористування. 11. Навмисне та ненавмисне природокористування. 12. Характеристика найважливіших проблем економіки природокористування. 13. Економічні показники природокористування. 14. Еколого-економічний принцип природокористування. 15. Призначення еколого-економічних оцінок. 16. Еколого-економічна оцінка впливу народного господарства на навколишнє середовище . Основні показники. 17. Економічна оцінка природних ресурсів. 18. Оцінка екологічних витрат. 19. Індивідуальна та комплексна оцінка природних ресурсів. 20. Економічні збитки від екологічних порушень 21. Основні реципієнти забруднення НПС. 22. Органи управління у сфері охорони природних ресурсів. 23. Державний контроль і нагляд у галузі охорони і використання природних ресурсів. 24. Державна екологічна інспекція Міністерства охорони навколишнього середовища. 25. Завдання державного обласного управління з екології та природних ресурсів. 26. Місцеве самоврядування і охорона природних ресурсів. 27. Адміністративна відповідальність за правопорушення природокористуванням. 28. Кадастри природних ресурсів. 29. Інформаційне значення кадастрів в управлінні природокористуванням та охороні навколишнього середовища. 30. Експертиза та її значення. Проведення експертизи. 31. Екологічна експертиза природокористування. 32. Еколого-географічна експертиза. 33. Завдання експертів при проведенні екологічної експертизи. 34. Основні позиції експертних оцінок. 35. Проведення екологічної експертизи. 36. Принципи і методи проведення екологічної експертизи. 37. Принципи розміщення продуктивних сил. 38. Основні фактори розміщення продуктивних сил. 39. Розміщення продуктивних сил в Україні. 40. Основні районоутворюючі чинники. 41. Типи економічних районів. 42. Еколого-економічне районування. 43. Галузеве еколого-економічне районування. 44. Інтегральне еколого-економічне районування. 45. Підтипи інтегральних економічних районів. 46. Спеціальне еколого-економічне районування. 47. Географія природокористування країн Західної Європи. 48. Географія природокористування країн Північної Європи. 49. Географія природокористування країн Південної Європи.

50. Географія природокористування країн Східної (Центральної) Європи.51. Географія природокористування країн Південно-Східної Європи.52. Географія природокористування країн Північної та центральної Азії.53. Географія природокористування країн Південно-Західної Азії.54. Географія природокористування країн Південної Азії.55. Географія природокористування країн Південно-Східної Азії.56. Географія природокористування країн Східної Азії.57. Географія природокористування країн Північної Америки.58. Географія природокористування країн Південної Америки.59. Географія природокористування країн Північної Африки.60. Географія природокористування країн Західної Африки.61. Географія природокористування країн Центральної Африки.62. Географія природокористування країн Східної Африки.63. Географія природокористування країн Південної Африки.